

Posudek bakalářské práce
Existencialismus v díle Alberta Moravii,
kteřou předložila Petra Šimková
na oboru italianistika, ÚRS FFUK v Praze, červen 2014

Petra Šimková se rozhodla věnovat svou práci dílu významného italského prozaika, dramatika a esejisty Alberta Moravii. Nekladla si však za cíl obsáhnout celou autorovu tvorbu, což by ani k omezenému rozsahu bakalářské práce nebylo možné, ale pokusila se Moraviu vymanit z neorealistickej škatulky, kam ho většina učebních a encyklopedických textů, jež jsou o něm k dispozici v českém jazyce, klade.

Z Moraviovy obsáhlé tvorby proto vybrala čtyři romány, které lze označit za emblematické pro každou ze čtyř hlavních etap autorovy tvůrčí cesty: *Lhostejní* (1929), *Horalka* (1957), *Nuda* (1960) a *Cesta do Říma* (1988). Její výběr je dostatečně reprezentativní, aby se na něm daly demonstrovat konstanty i vývoj Moraviovy poetiky. Práce je dobře rozvržena: v úvodu je stručně představen autor, poté následuje kapitola o existencialismu v evropském myšlení a literatuře, s důrazem na prvky existencialismu v literatuře italské. Jádrem práce tvoří čtyři analytické kapitoly věnované výše uvedeným románům. V závěru se Petra Šimková zamýšlí i nad recepcí Moravii (jednoho z nejpřekládanějších italských spisovatelů do českého jazyka) u nás.

Hned úvodem můžu konstatovat, že zadání bylo vyhověno, práce je kompaktní, přehledná, studentka prokázala schopnost samostatné práce s primární i sekundární literaturou. Jisté nedostatky však je třeba zmínit.

Od medailonu tak traktovaného autora, jako je Moravia, nelze očekávat nic objevného, zato však bylo možné faktografii lépe utřídit. Zařazení románu *Pohrdání* (1954) mezi díla, v nichž se Moravia „zaměřuje na obyčejné postavy z lidu“ (s. 8), je sporné. Autorův zájem je v něm soustředěn spíše na reflexi partnerské krize, na narůstající odcizení a zdánlivě

nevysvětlitelné a neodůvodnitelné pohrdání ze strany protagonistovy manželky, prostředí navíc rozhodně není lidové. Stejně tak není tak docela pravda, že sexuální tematikou se Moravia „začíná zabývat“ (s. 9) až v posledním období své tvorby. Toto téma, uchopené jako prizma nazírání mezilidských vztahů, je v jeho dílech přítomno už od začátku, v závěru tvůrčí dráhy je jen akcentováno. Vzhledem k hlavnímu tématu práce jsou to marginálie, upozorňují na ně hlavně proto, aby studentka příště zpracovávala faktografii s větší pečlivostí. To platí i pro charakteristiku doby vzniku jednotlivých děl, kde postrádám větší důraz na literárně historické pozadí, na nějž Moravia reagoval vždy velice citlivě.

Kapitola o existencialismu je zpracována trochu stylem školního referátu, ale v zásadě se v ní autorce daří postihnout prvky, které lze označit jako existencionální a které budou dohledatelné i v Moraviově tvorbě. Zde bylo možno se soustředit na nositele těchto prvků, jímž je i u Moravii obvykle mužský (anti)hrdina. Linie táhnoucí se k Moraviovým lhostejným či nudou stíženým bezradným intelektuálům od svevovské typologie *inetta* je legitimní, ale bylo by třeba ji popsat s větší jemností.

Mnohem zdařilejší jsou kapitoly stěžejní, věnované analýzám románů. Výborné jsou rozbory *Lhostejných* a *Horalky*, ve kterých autorka přesvědčivě dokládá, že pocit bezvýchodnosti a ztráta životní autenticity provázejí moraviovské hrdiny od autorova raného debutu i přes období neoreliasmu, kdy si ideologické podloží děl žádalo od postav jiné atributy. Rozpačitéjší jsou analýzy *Nudy* a *Cesty do Říma*: je pravda, že romány samotné už de facto nepřinášejí v Moraviově tvorbě nic nového a projevuje se v nich jistá vypravěčská únava a dochází k opakování postav a situací, nicméně právě tato stagnace mohla být popsána lépe. Nabízela se spojnice mezi *Lhostejnými* a *Nudou*, autorka ji sice naznačuje, ale její závěry nejsou vždy přesvědčivé: Opravdu jsou pocity Dina z *Nudy* „propracovanější oproti pocitům postav z románu *Lhostejní*“ (s. 44)? V čem se ta propracovanost projevuje? Opravdu jsou

popisy postav v *Nudě* o tolik podrobnější než v *Lhostejných* (tamtéž)? Co popisy Carly a Lisy?

Pokud jde o *Cestu do Říma*, matoucí je zejména první věta příslušné kapitoly, podle níž je to „první ze série románů, ve kterých začíná převažovat sexuální tematika nad jinými“ (s. 49). Moravia vydává *Cestu do Říma* v roce 1988, o dva roky později umírá, je to jeho poslední román publikovaný za života, *La donna leopardo* vyjde až posmrtně. V analýze mohla být interpretace postav lépe zdokumentována freudovskými motivy, ale hlavně v ní není dostatečně ukázáno, jak se Moraviovy postavy redukuje na „funkce“ vázané na sexuální traumata a posedlosti, čímž pro čtenáře ztrácejí důvěryhodnost.

Závěr práce však vyznívá přesvědčivě, snad jen vzhledem ke zmínce o Svevovi (po mém soudu správně, Moravia je skutečně jeho pokračovatelem v tom smyslu, že se věnuje „buržoasnímu“ románu a vztahům uvnitř rodiny) mohla být paralela trochu rozvinuta: např. vývoj svevovského inetta x paralýza inetta moraviovského. Oceňuji i snahu ve zkratce postihnout recepci Moravii u nás, i když to je samozřejmě téma tak široké, jež by mohlo být zpracováno v samostatné práci.

Po jazykové stránce má práce solidní úroveň, občas se v ní ale najdou formulační nedotaženosti či nepřesnosti, např.: „Tento román zpracovává existenciální prvky, které promítá do hlavního hrdiny.“ (s. 47)

Závěrem: Přes vznesené dílčí připomínky považuji práci za zdařilou, plně odpovídající běžně kladeným nárokům. Navrhuji hodnotit ji známkou velmi dobře.

V Praze 16/6/2014

PhDr. Alice Flemrová, Ph.D.

Vedoucí práce

